МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

СИЛАБУС

СОЦІОЛОГІЯ

Назва освітньо-професійної програми	Правоохоронна діяльність
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	26 «Цивільна безпека»
Назва спеціальності	262 «Правоохоронна діяльність»
Вид навчальної дисципліни	обов’язкова
Мова викладання	Українська
Рік навчання	Другий

2024

- **Характеристика навчальної дисципліни**	
Семестр навчання	3-й
Обсяг	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Анотація	Питання підготовки юристів є пріоритетним у сучасних умовах, у тому числі і фахівців для правоохоронних органів. Велику роль у формуванні професійних компетенцій мають спеціальні дисципліни, знання яких будуть використовуватися безпосередньо у професійній діяльності. Однак є навчальні дисципліни, які формують та підвищують освіченість здобувача вищої освіти, загальний розумовий рівень, розширюють світогляд, розвивають уміння мислити та спілкуватися, тобто без засвоєння яких не можна уявити справжню особистість. Саме до таких належить і соціологія.
Мета вивчення дисципліни	**Метою** вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є: формування у здобувачів вищої освіти науково-обґрунтованих уявлень про суспільство, його соціальну структуру, сутність і зміст складних соціологічних явищ та процесів, що відбуваються у сучасному суспільстві. *Загальноосвітня мета:* надання здобувачам та здобувачкам вищої освіти комплексних знань і практичних навичок в галузі соціології; окреслення потенціалу, ресурсів та специфіки використання сучасних знань у різних сферах суспільства. *Виховна мета:* сформувати у здобувачів і здобувачок вищої уявлення про комплекс організаційних, методичних, просвітницьких, практичних заходів, спрямованих на розуміння організації та функціонування суспільства. *Розвивальна мета:* сприяння розвитку у майбутніх юристів здатності розуміти новітні наукові та методичні досягнення у сфері соціології
Програмні компетентності та результати навчання здобувача вищої освіти за ОПП	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
Спеціальні компетентності (СК)	СК2. Здатність організовувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності. СК12. Здатність систематизувати закономірності злочинності, визначати особу злочинця, причини і умови злочинності та її окремих видів, реалізовувати напрями і заходи її запобігання. СК20. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб та публічній безпеці.
Результати навчання (РН)	РН7. Здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою своєчасного реагування на кримінальні злочини, адміністративні правопорушення та події. РН13. Знати і розуміти відповідні вимоги законодавства, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні та примусові поліцейські заходи, а також кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень. РН22. Вміти оцінювати обстановку, рівень потенційних загроз та викликів, прогнозувати розвиток обстановки, дій правопорушників та противник, вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення правопорушень.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назва теми	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ.заняття	
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
1	Предмет, об»єкт, методи та функції соціології	8	4	2	2		4
2	Соціологія особистості	12	6	2	4		6
3	Соціологія девіантної поведінки	10	4	2	2		6
4	Суспільство як цілісна система	12	6	2	4		6
5	Соціальна структура суспільства	10	4	2	2		6
6	Соціальні організації та соціальні інститути	6	2		2		4
7	Соціологія політики	10	4	2	2		6
8	Конфлікт як орма суспільних відносин	12	6	2	4		6
9	Соціологічні дослідження	10	4	2	2		6
	Разом за семестр	90	40	16	24		50
	Разом за навчальний рік	90	40	16	24		50
	Форма підсумкового контролю	**залік**					

ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Основні нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80. (дата звернення: 20.08.2023);

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року, ратифікована Законом № 475/97-ВР від 17 липня 1997 року. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 20.08.2023);

3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. № 995_015.URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення 20.08.2023);

4. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text (дата звернення 20.08.2023);

5. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text (дата звернення 20.08.2023).

- підзаконні акти:

1. Щодо вжиття невідкладних заходів для забезпечення сталого функціонування судової влади в Україні : рішення Ради суддів України від 24 лютого 2022 року № 9. URL: https://rsu.gov.ua/ua/documents?id=130&page=4&per-page=8 (дата звернення 20.08.2023);

2. Про Регламент Конституційного Суду України : Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text (дата звернення 20.08.2023);

3. Про затвердження Регламенту Офісу Генерального прокурора : Наказ Генерального прокурора від 22 лютого 2022 року № 35. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0035905-22#Text (дата звернення 20.08.2023);

4. Про затвердження Порядку координації діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності : Наказ Генерального прокурора від 08 лютого 2021 року № 28. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0028905-21#Text (дата звернення 20.08.2023);

Підручники:

1. Горлач Н., Кремень В. Волович В. Соціологія. Підручник. – К: Центр навчальної літератури. 2019. 808 с.

2. Зубченко О. С. Електоральна соціологія : підручник / М-во освіти і науки України, Маріупол. держ. ун-т, Іст. ф-т, Каф. філософії та соціології. Київ : Ліра-К, 2023. 385 с.

3. Лукашевич М. П., Лукашевич О. М., Шандор Ф. Ф. Соціологія економіки : підручник [для студентів та аспірантів ВНЗ] / Ужгород. нац. ун-т. [2-ге вид., допов. і перероб.] Ужгород : РІК-У, 2021. 294 с.

4. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. – 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006". 2009. с. 293

5. Торяник В. М., Макушев П. В. Філософія та соціологія права (в схемах та визначеннях) : підручник : [для студентів, слухачів магістратур, аспірантів та науковців] / за заг. ред. В. О. Негодченка ; Дніпр. гуманітар. ун-т. Херсон : Гельветика, 2020. 241 с.

6. Шатохін А. М. Соціологія : підруч. для студентів аграр. закл. вищ. освіти / М-во освіти і науки України, Уман. нац. ун-т садівництва. Умань : Сочінський М. М., 2020. 315 с.

7. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства : підручник. Львів : Колір Про, 2020. 799 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Аблов А. Ф. Загальна соціологія : конспект лекцій / М-во освіти і науки України, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соц. роботи. Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2019. 129 с.

2. Живко З. Б. Сучасні методи забезпечення надійності персоналу: навчальний посібник у схемах і таблицях / ЛьвДУВС.- Львів, 2019.- 127 с.

3. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А.В. Фурман, В.С. Біскуп, О.С. Морщакова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 354с.

4. Кравчук О. Ю. Соціологія : конспект лекцій для студентів техн. спец. : навч. посіб. [признач. для студентів техн. спец.] / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : Видавництво Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова, 2020. 163 с. (Навчальні посібники).

5. Ковтун О. С., Баранова С. С. Соціологія здоров'я: проблеми теорії та практики : навч.-метод. посіб. / М-во освіти і науки України, ВНЗ "Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна", Хмельниц. ін-т соц. технологій. Київ : Університет "Україна", 2020. 165 с.

6. Комих Н. Г. Соціологічні дослідження у сфері правоохоронної діяльності: навч. посіб. / МВС України, ДДУВС. Дніпро, 2022. 111 с.

7. Сакун А. В., Кадлубович Т. І., Черняк Д. С. Філософія, політологія, соціологія : навч.-метод. посіб. [для самост. роботи студентів та дистанц. навчання всіх спец.] / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2019. 263 с.

8. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довід. для студентів / [уклад.: В. М. Піча та ін.] ; за заг. ред. В. М. Пічі ; Соціол. асоц. України. [2-ге вид., стер.]. Львів : Новий світ-2000, 2019. 474 с.

9. Соціологія : навч. посіб. / [О. В. Бобіна та ін.] ; за ред. І. В. Шаповалової ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т кораблебудування ім. адмірала Макарова. Миколаїв : НУК, 2020. 281, [1] с.

10. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко.– Київ : ДУТ, 2019. 235 с.

11. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й.Черниш та ін.]. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.

12. Опанасюк Т. А. Соціологія у визначеннях, таблицях, схемах, завданнях : навч. посіб. [для студентів усіх форм навч. вищ. навч. закл. при підгот. до лекц. та семінар. занять]. Київ : Кондор, 2023. 266 с.

13. Підлісний М.М. Соціологія молоді: навчально-методичний посібник денної форми навчання. – Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. 92с.

14. Теорія та практика соціологічних досліджень: соціологія та психологія: Навчальний посібник / Упорядники: Г.Б. Черушева, В.В. Турбан, В.В. Бушанський. За заг ред. Г.Б. Черушевої. – К.:"Видавництво Дельта", 2011. 85 с.

15. Торяник В. М., Макушев П. В. Соціологія права (в схемах та визначеннях) : навч.-метод. посіб. / Дніпр. гуманіт. ун-т. Херсон : Гельветика, 2019. 132 с.

16. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник / О. О. Титаренко. – Київ: ВД «Дакор», 2020. 210 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Болтівець С. Молодь як об`єкт ювенологічних досліджень // Психологія і суспільство. 2018. №4. С. 94-106.

2. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 1. Історія становлення та розвитку. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. 526 с.

3. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том ІІ. Спогади інтерв'ю статті.- Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. 345 с.

4. Ворона В. Соціологія як наукова дисципліна: постпозитивістська концепція Дж. Александера та П. Коломі. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 4. С. 7-29.

5. Гантінґтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах.- Київ: Наш формат, 2020. 448 с.

6. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи : навчально-методичний посібник . Ужгород, 2021. 111 с.

7. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1. – Львів: ЛьвДУВС, 2019. – [Електронний ресурс]

8. Іваненко О., Корегін О. Соціологія і демографія: про ролі, зв’язки та призначення наук. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 1. С. 165-195.

9. Калашнікова Л. В., Пільгуй А. О. Передумови виникнення соціології архітектури як нової галузі наукового знання. *Габітус*. 2020. Вип. 11. С. 35-40.

10. Коваліско Н., Макеєв С. Соціологія соціальної структури покоління. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2021. № 2. С. 60-74.

11. Колич О. Соціологія правосуддя як напрям соціології права: окремі аспекти. *Вісник Національного університету ”Львівська політехніка”*. Серія: Юридичні науки. 2020. Т. 7, № 4. С. 63-68.

12. Костицький В. Поділ влади у контексті теолого-соціологічного праворозуміння (нариси правової теорії). Одеса : Гельветика, 2023. 190 с.

13. Кудринська Г. І., Лапан Т. Д. Місія соціології в осмисленні російсько-української війни. *Габітус.* 2023. № 51. С. 29-34.

14. Куценко О. Соціологія: рольова модель на шляху між екстримами (дороговкази XIX Світового конґресу соціологів). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2019. № 4. С. 147-157.

15. Ляшенко Н.О. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. І. Сім'я як соціальний інститут / Н.О. Ляшенко, Н.М. Семке. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 96 с.

16. Макеєв С. Класики німецької та світової соціології у Першій світовій війні. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 4. С. 162-171.

17. Мельніков А. С.. Генеза та розвиток екзистенціальної соціології як новітньої парадигми соціологічного теоретизування : автореф. дис. … д-ра соціол. наук : 22.00.01. Київ, 2019. 34 с.

18. Методологія і методи соціологічних досліджень в Україні: історія та сучасні проблеми. До 70-річчя В. Паніотто за наук. ред. В.С. Бакірова, Є.І. Головахи. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2017. 208 с.

19. Павленко І. О., Гончарова В. С. Методи візуальної соціології у дослідженні миротворчої комунікації. *Габітус*. 2022. Вип. 41. С. 11-15.

20. Пилипенко В. Соціальний діалог і трансформаційні зміни в Україні. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2018. 184 с.

21. Полтораков О. Ю. Деметафоризація в термінологічних контекстах теоретичної соціології. *Український соціум*. 2020. № 1. С. 52-61.

22. Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18- 19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка [під ред. к. ф.- м. н. Горбачика А. П., д. соц. н. Куценко О. Д., д. соц. н. Судакова В. І., д. соц. н. Мазурика О. В. д.соц.н. Петрушиної Т. О. к. ф.-м. н. Сидорова М. В.-С.]. – К.: Логос, 2019. 240 с.

23. Райт Е.О. Підходи до класового аналізу: колективна монографія.- Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.

24. Савельєв Ю. Б. Соціологія світового рівня у периферійній країні: уроки для України. *Український соціум.* 2017. № 2. С. 133-139.

25. Савченко М. М. Професійне самовизначення в українській, радянській та північноамериканській соціології: аналіз досвіду досліджень. *Габітус.* 2022. Вип. 41. С. 53-59.

26. Соснюк Є. О. Аналіз сучасних підходів до вивчення політичної ідентичності в зарубіжній соціології. *Габітус.* 2021. № 27. С. 17-21.

27. Соціологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) з навчальної дисципліни для денної форми навчання – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 157с.

28. Соціологічні інтерпретації соціоструктурних процесів в Україні : для викладачів, аспірантів та студентів ВНЗ / М-во освіти і науки України, Чернів. нац.

ун-т ім. Ю. Федьковича ; за заг. ред. В. І. Докаша [та ін.]. Чернівці : Рута, 2019. 135 с.

29. Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні / [О. Резнік та ін. ; за наук. ред. О. Резніка] ; НАН України, Ін-т соцології. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.

30. Соціологічні дискурси : матеріали II Міжвуз. наук. конф. молодих учених (м. Дніпро, 12 груд. 2018 р.) / М-во освіти і науки України, Дніпр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Соціол. асоц. України, Дніпропетр. обл. від-ня. Дніпро : Формат А+, 2019. 95 с.

31. Талдикін О. В. Соціологія права. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. / МВС України, ДДУВС. Дніпро, 2022. 143 с.

32. Хижняк Л. М. Феномен бідності в оптиці соціології і соціальної статистики: теоретичний аспект. *Габітус.* 2020. Вип. 12. Т. 1. С. 127-131.

33. Черниш Н. Й. Українська соціологія у пошуках загальної теорії в умовах міждисциплінарності. *Український соціум*. 2019. № 2. С. 9-34.

34. Чорний О. В. Економічна наука та соціологія: міждисциплінарні зв'язки. *Причорноморські економічні студії.* 2019. Вип. 44. С. 12-16.

35. Чупрій, Л. В., Настояща К. В., Марутян Р. Р. Аналітичний звіт комплексного соціологічного дослідження на тему: Культурні практики населення України під час війни. Київ : НДІУ : Міленіум, 2023. 219 с.

36. Чупрій Л. В., Скокова Л. Г., Настояща К. В. Аналітичний звіт комплексного соціологічного дослідження на тему: "Культурні практики населення України" / підгот. громад. орг. "Демократ. ініціативи молоді". Київ : Ямчинський О. В., 2021. 201 с.

37. Чупрій Л.В., Настояща К. В. Аналітичний звіт комплексного соціологічного дослідження на тему: "Культурні практики населення міста Києва та Київської області". Київ : Ямчинський О. В., 2020. 198 с.

38. Українське суспільство: що знаємо, чого не знаємо і чого уникаємо? – К.: Ін-т соціології НАН України, 2018. 152 с.

39. Фолліє Ж. Соціологія свободи / [пер. Р. Кичуна]. *Визвольний шлях : суспіл.-політич. місячник*. 1954. Кн. 12. С. 33–48.

40. Яковлєв М. В., Дубас М. О., Купка О. В. Цифрова соціологія та постінформаційне суспільство: методологічні виклики й дослідницькі перспективи. *Габітус.* 2023. № 55. С. 33-38.

Інтернет-ресурси:

1. https://portal.rada.gov.ua	Офіційний вебпортал парламенту України
2. https://www.president.gov.ua	Офіційне інтернет-представництво Президента України
3. https://www.kmu.gov.ua	Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (Урядовий портал)
4. https://court.gov.ua	Офіційний портал Судової влади України
5. https://reyestr.court.gov.ua	Єдиний державний реєстр судових

	рішень
6. https://www.ccu.gov.ua	Офіційний вебсайт Конституційного Суду України
7. https://www.gp.gov.ua	Офіційний вебсайт Офісу Генерального прокурора
8. https://ssu.gov.ua	Офіційний вебсайт Служби безпеки України
9. https://dbr.gov.ua	Офіційний вебсайт Державного бюро розслідувань
10. https://mvs.gov.ua	Офіційний портал Міністерства внутрішніх справ України
11. https://www.npu.gov.ua	Офіційний портал Національної поліції України
12. https://minjust.gov.ua	Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України
13. https://dpsu.gov.ua	Офіційний вебсайт Державної прикордонної служби
14. https://vaks.gov.ua	Офіційний вебсайт Вищого антикорупційного суду
15. https://nabu.gov.ua	Офіційний вебсайт Національного антикорупційного бюро України
16. https://esbu.gov.ua	Офіційний вебсайт Бюро економічної безпеки України
17. https://nazk.gov.ua/uk	Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції
18. https://amcu.gov.ua	Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України
19. https://dsns.gov.ua	Офіційний вебсайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій
20. https://ngu.gov.ua	Офіційний вебсайт Національної гвардії України
21. https://dmsu.gov.ua	Офіційний вебсайт Державної міграційної служби України
22. https://dasu.gov.ua	Офіційний вебсайт Державної аудиторської служби України
23. https://tax.gov.ua	Офіційний вебсайт Державної податкової служби України
24. https://customs.gov.ua	Офіційний вебсайт Державної митної служби України
25. https://www.mon.gov.ua	Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України
26. https://zakon.rada.gov.ua/laws	База даних «Законодавство України» на офіційному вебпорталі парламенту України
27. https://ips.ligazakon.net	Інформаційно-правова система «ЛІГА:ЗАКОН»

28. https://nau.ua	Професійні правові системи НаУ
29. https://korolenko.kharkov.com	Харківська державна наукова бібліотека імені В.Г. Короленка
30. https://nlu.org.ua	Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
31. http://www.nbuv.gov.ua	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського